

382

Desembre 2015 • revista mensual
Any 35è • PVP 3,00 €
edita Fundació Roca i Galès

cooperació

CATALANA

Món cooperatiu

Les nostres cooperatives: **Nou verd, Sccl.**

Entrevista: **Ramon Sarroca, president FCAC**

ISSN 1133-8415

9 771133 841150

*Referent
Cooperatiu Català en
Prevenció de Riscos
Laborals*

*Nou servei
Vigilància
de la Salut*

*Totes les especialitats
preventives.
A tot Catalunya*

SePrA
servei de prevenció

www.sepra.cat

T. 93 457 41 45
Trinxant 98-100, 08026 Barcelona sepra@sepra.es

Servei de Prevenció Aliè acreditat en totes les especialitats (SP-063-B)

ASSIGEM
SERVEIS EMPRESARIALS

Assessorament i gestió integral especialitzada en
COOPERATIVES, FUNDACIONS
i ENTITATS NO LUCRATIVES

- Comptabilitat, aplicació Pla Comptable, seccions, tancament, Comptes Anuals.
- Obligacions tributàries, Declaracions periòdiques, Impost Societats, Requeriments, Inspeccions, etc.
- Nòmines, Seguretat social, problemàtica laboral, sancions, acomiadaments, etc.
- Temes socials, Assemblees, seccions, constitució i canvis en òrgans d'administració, mediació en situacions conflictives, etc.
- Temes jurídics, contractes, adaptació estatuts, revisió de la gestió tributària, regularització Registres: Cooperatives, Propietat, etc.

PROTECCIÓ DE DADES, Document de Seguretat, inscripció Agència Protecció de Dades

ASSIGEM Serveis Empresarials, Scll
Girona, 38, 1r 2a - 08010 Barcelona
Tel. 932 652 285 - Fax 932 325 613

“un servei jurídic compromès i de qualitat”

 Col·lectiu Ronda
ASSESSORIA JURÍDICA LABORAL ECONÒMICA SOCIAL

Barcelona - Cerdanyola - Granollers
Mataró - Mollet del Vallès - Rubí
despatxos associats:
Girona - Lleida - Tarragona - Tortosa - Vilafranca del P.

www.cronda.coop
crondaweb@cronda.coop

Cooperativisme i economia social

- Assessorament integral a cooperatives, associacions, fundacions i altres entitats d'economia social
- Autoocupació i plans d'empresa
- Consultoria i auditoria
- Mediació en conflictes societaris

Drets de les persones i els col·lectius

- Dret civil, penal i administratiu
- Dret de família
- Separacions, divorcis
- Danys i perjudicis
- Accidents de circulació i de treball
- Arrendaments
- Dret fiscal
- Habitatge, urbanisme i medi ambient
- Estrangeria
- Violència de gènere

Defensa dels treballadors/es

- Assessorament laboral i Seguretat Social
- Acomiadaments
- Reclamacions
- Dret sindical
- Regulació d'ocupació
- Negociació col·lectiva
- Pensions
- Accidents i prevenció de riscos laborals
- Malalties professionals
- Plans de pensions

SUMARI

4 / TORNAVEU

Joan Aymerich, economista.

5 / EDITORIAL

Món cooperatiu

6 / EL NOSTRE MÓN

Agnès Giner

9 / COOPERATIVES CATALUNYA

El pla de gestió per al 2015

Confederació de Cooperatives de Catalunya

10 / LES NOSTRES COOPERATIVESCooperativa Nou Verd,
vint anys vent en popa

Pep Valenzuela

A punt per a celebrar els vint anys de la seva creació, Nou verd – Centre especial de Treball Sccl, la cooperativa que va néixer per fer serveis de jardineria a la Vilafranca del Penedès, es troba actualment en un procés de diversificació de serveis i d'ampliació de l'intercooperació.

10

13 / ENTREVISTARamon Sarroca, President de la
Federació de Cooperatives Agràries
de Catalunya

Pep Valenzuela

La conversa amb el recentment elegit President de les cooperatives agràries desgrana les línies bàsiques de la seva actuació, resumides en el Pla marc del cooperativisme agrari, una radiografia del sector que també traça les línies de futur per encarar el futur.

13

**16 / GUANYADOR DEL PREMI
PERIODÍSTIC JACINT DUNYÓ 2014**La ciutadania econòmica: un
imperatiu cívic per als cooperativistes

Fèlix Pardo

L'article guanyador del premi d'en- guany proposa des de la filosofia política les bases per una nova ciutadania basada en la democràcia

econòmica i amb el cooperativisme com a màxima expressió.

16

**21 / ENTREVISTA GUANYADOR
DEL PREMI JACINT DUNYÓ 2014**Entrevista a Fèlix Pardo Vallejo,
guanyador del 23è. Premi
periodístic Jacint Dunyó

Francesc Vila

21

25 / OPINIÓ

Pugeu a la barca

Esteve Puigferrat

26 / BIBLIOTECADonació de llibres
Retalls

Elisenda Dunyó

CRÈDITS

Editora Fundació Roca i Galès Redacció i Administració Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - Fax 93 487 32 83 - cc@rocagales.cat - www.rocagales.cat

Coordinació Agnès Giner. Consell de Redacció Margarida Colomer, Miquel Corna, Enric Dalmau, Raimon Gassiot, Agnès Giner, Joan Josep González, Ma. Lluïsa Navarro, Jordi París, Joseba Polanco, Esteve Puigferrat, Olga Ruiz i Quim Sicília. Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits. Foto portada: Neteja i manteniment de parcs i jardins amb valor. © Nou Verd Sccl. Disseny, maquetació i impressió El Tinter, SAL (empresa certificada EMAS) Dipòsit legal B-22.283/80 I.S.S.N. 1133-8415. Aquesta revista ha estat impresa sobre paper certificat FSC® i amb tintes provinents d'olis vegetals

Amb el suport de:

Un parell de preguntes (que en són tres) a Joan Aymerich Cruells (Barcelona, 1934), economista, exempresari i doctor en dret

Què et sembla atractiu del cooperativisme?

En primer lloc, el fet d'arribar al convenciment que "la unió fa la força", que el que difícilment pot fer l'individu aïllat, esdevindrà possible si s'ajunta amb d'altres; això sí, basant-se en el principi democràtic d'igualtat de condicions. Aquest principi és tan vell com la humanitat: els primers homes ja s'ajuntaven per anar a caçar o a collir els fruits que els donava la natura, i encara no coneixien la propietat privada. Ara fem el mateix, encara que des de la creació de la Societat dels Pioners de Rochdale, el 1844, ja ens hem dotat d'unes regles internacionals que ens diuen clarament què és una cooperativa i què ens permet fer. En segon lloc, el fet que la persona, el cooperativista, es converteix en el seu propi amo i podrà prendre les decisions juntament amb els altres socis, que són tan amos com ell, que arrisquen el mateix que ell, però que ningú depèn d'un tercer que operi només en benefici propi.

Fa un parell d'anys, mossèn Jaume Aymar, professor a Blanquerna, de la Universitat Ramon Llull, i director de Ràdio Estel, en una xerrada va dir: "D'aquí a cent anys, quan analitzin la nostra època, les persones que treballaven a sou seran considerades com a esclaus." Hi estic totalment d'acord. Moltes de les feines que pot fer una persona de forma individual, actualment i gràcies a la informàtica, ja es fan a distància, des de casa, i la relació ja no és entre amo i empleat, sinó entre empresari i autònom, i els professionals que necessiten treballar en col·laboració amb un col·lectiu (per exemple, un despatx d'advocats), tendeixen a convertir-se en cooperatives. Crec que la tendència actual és crear cooperatives, ja que totes les activitats estan permeses. El cooperativisme està basat en les persones i des del principi l'objectiu no ha estat solament el material (facilitar el consum de les famílies), sinó també el de la formació intel·lectual dels socis: despertar en ells la responsabilitat. Per això, des dels primers moments creant escoles (i avui encara això figura en els estatuts), és obligatori destinar una part dels beneficis a la formació dels socis.

Consideres que el cooperativisme és una utopia? Per què?

Estic convençut que les utopies són les que fan avançar la humanitat. I el cooperativisme té el seu origen en una utopia. El cooperativisme que considerem com a modern, sorgeix en la primera meitat del segle XIX, com a conseqüència de les doctrines dels anomenats "socialistes utòpics", que van ser contemporanis i van desenvolupar les seves teories a principis d'aquell segle XIX.

Entre els molts que hi han reconeguts com a tals, n'anomenaré tan sols dos que van dur a la pràctica els seus projectes: Robert Owen (1771-1858), que el 1818 va crear, en una fàbrica tèxtil a New Lanark (Escòcia), una mena de cooperativa integral (producció, consum, ensenyament i lleure). I l'altre és Charles Fourier (1772-1837), que va idear els "falansteris". Un deixeble seu anomenat André Godin va fundar, el 1843, a Guise (al nord-est de França), una colònia obrera, amb el nou nom de "familisteri", que agrupava cent famílies i funcionava com a cooperativa de consum, de producció (fàbrica de cuines), d'ensenyament, d'habitatge i de lleure. Aquesta cooperativa va resistir, bombardejos inclosos, dues guerres mundials (la del 1914 i la del 1939) i l'any 1968 es va convertir en societat anònima per decisió dels seus tres-cents socis.

Què penses de la intercooperació?

En uns moments en què la anomenada "globalització" s'estén arreu, la intercooperació és totalment necessària, per no dir imprescindible. Les cooperatives, sobretot les petites i mitjanes, s'han d'integrar per tal de poder disposar de productes i serveis que individualment no podrien assolir, tant de tipus financer per a nous projectes, com per a potenciar les vendes i les exportacions dels seus productes. Encara que des dels primers temps han existit les cooperatives de segon grau, formades per una associació de cooperatives de primer grau (només persones jurídiques), que pot portar a terme activitats diverses, la intercooperació es refereix a l'establiment de relacions directes entre dues o més entitats en què totes hi surtin beneficiades, però sense que tinguin un lligam jurídic.

Món cooperatiu

Acabem l'any celebrant, amb els seus protagonistes, el vintè aniversari de Nou Verd - Centre Especial de Treball. Vint anys de serveis amb valor, donant oportunitats a les persones. Vint anys de treball compartit, de compromís amb el territori, amb el país, amb la gent. En definitiva, vint anys enfortint el **món cooperatiu**, el del suport mutu.

També ens acompanya Ramon Sarroca, que és el president de la Federació de Cooperatives Agràries i que ens exposa el Pla marc del cooperativisme agrari i les línies de futur per-

què el **món cooperatiu** agrari continuï gaudint de bona salut.

I tanquem el 2014 amb la publicació de l'article guanyador del 23è Premi Periodístic Jacint Dunyó, d'articles sobre cooperativisme, que versa sobre la ciutadania econòmica. I, també, amb l'entrevista que hem fet al seu autor.

Tot plegat, amb el desig (i voluntat) que tenim tants de nosaltres de rebre i viure l'any nou amb un **món cooperatiu** molt més gran, molt més fort i molt més solidari. ■

LA COBERTA / Nou Verd, vint anys de serveis amb valor, de treball compartit, de compromís amb el territori, amb el país, amb la gent. Vint anys enfortint el món cooperatiu.
Foto: Neteja i manteniment de parcs i jardins amb valor © Nou Verd, SCCL

Presentació del llibre *L'Olivera: terra i gent, per cloure el 40è aniversari d'aquesta cooperativa*

El passat 26 de novembre, la cooperativa L'Olivera va celebrar el darrer acte de celebració dels seus quaranta anys a l'Espai Francesca Bonnemaison de Barcelona. L'acte va consistir en la presentació del llibre *L'Olivera: terra i gent*, a càrrec de Jaume Botey, professor emèrit de la UAB, i de Pau Llop, el dissenyador. L'acte també va comptar amb la intervenció de Francesco di Iacovo, professor de la Facultat de Ciències Agràries de Pisa, que va parlar sobre la importància de l'agricultura social com a element innovador de les ciutats smart i els pobles del futur.

L'Olivera, terra i gent és un repàs de la història de la cooperativa al llarg d'aquests quaranta anys, escrit per en Jaume Botey, el seu actual vicepresident. Inclou, a més, unes quantes fotografies històriques i les aportacions de moltes altres persones que formen part de L'Olivera o que l'han acompanyada en aquest camí per arribar on son. La seva edició ha estat possible, en part, gràcies al micromecenatge de 213 persones a través de Verkami.

L'Olivera és una cooperativa d'integració social que incorpora persones amb dificultats que participen activament en tot el procés d'elaboració dels seus productes: vins i oli, sota els criteris de l'agricultura ecològica i la verema a mà. Van començar aquesta aventura l'any 1974 a Vallbona de les Monges i en l'actualitat també gestionen les vinyes de can Calopa, a Collserola (Barcelona).

www.olivera.org. ■

Abacus aterra a Mallorca i al Penedès

El passat 24 de novembre, Abacus Cooperativa va obrir les portes al seu primer establiment a les illes Balears, concretament a la ciutat de Palma, al número 9 del carrer Colom. Amb una superfície de 1.100 m² distribuïts en tres plantes, l'obertura d'aquest establiment ha suposat una inversió de 300.000 euros i la creació de dinou llocs de treball. Abacus Cooperativa posa al servei de socis i clients productes de papereria, manualitats, joguines i puericultura, així com les seccions de llibreria infantil, adults i llibres de text. Després de consolidar la seva xarxa d'establiments en territori català i amb presència a València i Castelló des de fa gairebé vint anys i a Andorra des del passat més de juliol, Abacus ha apostat per les Illes en la seva estratègia d'expansió territorial, aprofitant la proximitat geogràfica, cultural i lingüística.

D'altra banda, el passat 14 de novembre, Abacus també va obrir un nou establiment a la població de Vilafranca del Penedès, al carrer de la Parellada número 18 B. L'establiment, de dues plantes té una superfície de 650 m². L'obertura ha suposat una inversió 280.000 euros. Aquesta és la primera botiga al Penedès i suposarà la creació de dotze nous llocs de treball. Les dues plantes de l'establiment posen al servei de socis i clients productes de papereria, joguines i tecnologia multimèdia, així com manualitats i una secció dedicada a puericultura. A més, inclou les seccions dedicades a la llibreria de ficció, no ficció, infantil i llibre de text. La presència d'Abacus en un dels principals eixos comercials de la població pretén dinamitzar una zona de gran activitat a través de la seva oferta de productes i serveis, així com sumar la seva programació d'activitats, adreçades tant a públics infantils com adults, a la vida cultural de Vilafranca.

Amb aquestes dues noves obertures, la cooperativa suma ja trenta-nou establiments.

www.abacus.coop ■

Aposta pels processos d'integració de cooperatives agràries

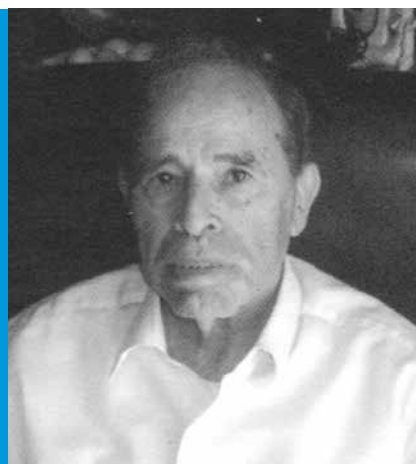
La Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC) ha subscrit recentment un acord amb el Departament d'Agricultura per a potenciar els processos d'integració en el sector. En concret, el conseller d'Agricultura, Josep M. Pelegrí, i el president de la FCAC, Ramon Sarroca, han signat un conveni de col·laboració per al desenvolupament del Pla de concentració, intercooperació i modernització de les cooperatives catalanes en el període 2014-2016.

En el marc d'aquest conveni, s'ha previst una dotació pressupostària que ha de garantir la continuïtat dels processos de modernització i d'intercooperació que s'estan executant en l'actualitat, i que, a més, permetrà finançar nous projectes.

Ramon Sarroca explica que "el Pla de concentració és una oportunitat excel·lent per a impulsar processos d'integració de cooperatives agràries que contribuïran, sens dubte, a fer que aquestes empreses es consolidin en el mercat. L'objectiu és fomentar la competitivitat del sector i reforçar la nostra posició en el conjunt de la indústria agroalimentària".

La FCAC presta un servei d'assessorament integral en els processos d'intercooperació de cooperatives agràries: des de l'avaluació estratègica inicial del projecte fins a suport jurídic, planificació econòmica i financera i gestió dels ajuts que en facilitaran la implementació. Així mateix, duu a terme una programació d'activitats formatives per a consells rectors, socis i treballadors de les cooperatives implicades per tal d'afavorir un reciclatge professional adequat a la nova fórmula empresarial.

www.fcac.coop. ■

Adéu a Benet Vigo

Benet Vigo Trulls, nascut a Roses l'any 1918, ens va deixar el passat 22 de novembre a la seva natal ciutat de Roses.

Benet Vigo va ser membre del patronat de la Fundació Roca i Galès des del gener de 1980 fins el desembre de 2007, moment en què a punt de fer els 90 anys va decidir no renovar el seu càrrec per voluntat pròpia. Aquest mateix any es va publicar la seva biografia amb el número 7 de la col·lecció Cooperativistes Catalans, a càrrec de l'historiador Antoni Gavalrà.

Benet Vigo va ser al llarg de tota la seva vida un entusiasta de la cooperació, va participar en la creació de quatre cooperatives a Roses: l'agrària La Bodega, la d'ensenyament Centre Escolar Empordà, la de serveis Promocions Turístiques i la residència mèdica Societat Cooperativa Dr. August Pi i Sunyer. Així, ha estat un referent cooperatiu tant a Roses com a Catalunya, ja que va aconseguir implicar en aquest camp persones i institucions diverses.

La seva voluntat de saber i aprendre li va comportar un persistent i continuada assistència a esdeveniments cooperatius arreu del món per discernir què representava l'economia social amb vista a millorar la societat i saber quins eren els eixos d'encert i de fracàs. Una part important d'aquestes reflexions van ser publicades en aquesta revista Cooperació catalana, al llarg dels anys.

El patronat i personal de la Fundació Roca i Galès així com els membres del Consell de redacció de la revista expressem el nostre condol als familiars, amics i cooperadors per la pèrdua d'un dels referents del cooperativisme català. ■

La cooperativa de Bràfim inaugura l'agrobotiga

El diumenge 30 de novembre, coincidint amb la XII Festa del Vi Novell i l'Oli Nou, la Cooperativa Agrícola de Bràfim (Alt Camp) va inaugurar l'agrobotiga per a la venda de producte de proximitat. Amb aquesta nova instal·lació, la cooperativa amplia la superfície de venda directa a 110 metres quadrats.

Entre els productes destacats trobem la gamma de vins Puig Rodó, amb DO Tarragona i elaborats per la mateixa cooperativa de Bràfim. També els olis d'oliva verge extra varietat arbequina amb DOP Siurana i els olis d'oliva de varietat menya, tots de la cooperativa Ceolpe. A més, s'hi poden trobar altres productes de proximitat com ara cava, fruita seca, calçots i cireres, així com productes artesanals i de temporada.

La celebració va començar amb un esmorzar popular, i seguidament Josep M. Pelegrí, conseller d'Agricultura, va ser l'encarregat de l'acte inaugural de l'agrobotiga.

Durant el matí, es va fer la II Trobada de Plaques de Cava.

<http://www.agricolabrafim.cat>. ■

Compareixença de les cooperatives al Parlament

Les organitzacions representants de les cooperatives catalanes van compareixer, dimecres 3 de desembre, davant la Comissió d'Empresa i Ocupació del Parlament de Catalunya per explicar el seu posicionament envers el projecte de modificació de la Llei de cooperatives.

Les organitzacions representants del cooperativisme català compareixents van ser les Federacions de Cooperatives d'Habitatges, d'Ensenyament, de Consumidors i Usuaris, de Treball, d'Agràries, i la Confederació de Cooperatives. Amés de les organitzacions representatives del cooperativisme, també van compareixer els representants de les cooperatives i grups cooperatius següents: Grup Clade, Abacus, Ivars d'Urgell, Coselva, Coop57, Col·lectiu Ronda, grup ECOS, l'Associació de Seccions de Crèdit, Caixa d'Enginyers. Altament va compareixer la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya.

Cada una de les persones compareixents va disposar d'una intervenció de deu minuts, per a exposar els seus posicionaments, propostes de millora, dubtes, aportacions, esmenes, etc. Després de les preguntes i exposicions dels diferents partits polítics, cada representant va disposar de cinc minuts més per a respondre.

El projecte de modificació de la Llei de cooperatives actualment està en tràmit parlamentari. Encara falten per compareixer uns quants agents i experts en cooperativisme més. ■

La **FUNDACIÓ ROCA I GALÈS** i l'**ACCID** es complauen a convidar-vos a l'acte de lliurament de:

1r. AJUT PER A TREBALLS DE RECERCA EN COOPERATIVISME XXIII PREMI PERIODÍSTIC JACINT DUNYÓ

FUNDACIÓ
ROCA I GALÈS

fundacio@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Dijous 18 de desembre de 2014 - 19:30h

Sala Verdaguer - Ateneu Barcelonès (c. de la Canuda, 6 de Barcelona)

Ponència de Joan Subirats, catedràtic de Ciència Política de la UAB:
L'economia cooperativa en el nou paradigma econòmic i social.

Cloenda a càrrec de Xavier López, DG d'Economia social i Cooperatives i Treball autònom

ACCID

Associació
Catalana de
Cooperatives i
Direcció

info@accid.org
www.accid.org

El pla de gestió per al 2015

Confederació de Cooperatives de Catalunya

Sa som a les darreres setmanes del 2014 i, per bé que sembla que la davallada econòmica s'ha aturat, com en els anys anteriors des del 2009, hem de dir que enguany també ha estat un any difícil.

Aquesta època de l'any aquella en què solem fer balanç sobre l'evolució que ha tingut la nostra cooperativa: contrastar el que havíem previst amb el que hem fet i analitzar el perquè de les desviacions per ser conscients de quin és l'escenari en què la nostra empresa desenvolupa les seves activitats; així, tindrem una diagnosi precisa sobre la qual construir les previsions per a l'any 2015.

Cal dir, però, que a hores d'ara hi han cooperatives que encara no han desenvolupat eines de planificació. I des d'aquí volem animar-les a fer-ho, ja que no entenem com es pot desenvolupar una gestió participativa i democràtica sense desplegar aquestes eines. La planificació és el document escrit que recull els objectius que desenvoluparan els responsables de les diferents funcions empresarials (comercial, de compres, tècnica i operativa, de persones, financeres i administratives) i ha de servir per fer l'anàlisi del grau d'acompliment que assolim; a més, ens permetrà conèixer el posicionament de la nostra cooperativa dins de les funcions empresarials. Sabem que les dades macroeconòmiques continuen presentant un escenari difícil. Malgrat que algunes d'aquestes són menys dolentes que les de fa dos anys, continuen situant-se a un baix nivell ben preocupant i mostren les dificultats que moltes persones i empreses tenen per a mantenir un nivell de vida digne. Els índexs d'atur són extraordinàriament alts, encara que aquest any han baixat una mica. I les previsions indiquen que potser no serà fins al 2020 que hi començaran a haver-hi unes taxes d'atur assumibles. Això, òbviament, repercuteix en la demanda interna,

que, tot i així, aquest any ha pujat, probablement perquè es deuen haver renovat equipaments, tant a les empreses com a les llars. Tot amb tot, continua sent difícil vendre els nostres productes i serveis, tant al mercat de Catalunya com a la resta d'Europa; i això que trobar mercats internacionals és una bona aposta. Es manté una situació de difícil accés al finançament, encara que s'ha obert una mica el relatiu al consum privat, que també és un dels motius de l'increment de la demanda interna. Això no obstant, la demanda pública continua sent molt baixa i ho continuarà sent.

A Europa, l'evolució dels preus és molt feble, i hi persisteix la por que la deflació provoqui un aprofundiment de la crisi. Tanmateix, aquesta situació ens indica que els preus dels productes i serveis seguiran baixos, per la qual cosa haurem de negociar un ajustament dels preus dels productes i serveis que comprem. A partir d'una profunda reflexió en l'àmbit comercial, analitzarem com podrem fer les compres per a les nostres vendes, com podrem dur a terme el procés productiu. I també estudiarem les dades qualitatives, fruit d'un circuit documentari, ja que ens indicaran què hem de fer per millorar l'eficàcia i l'eficiència del procés productiu. A més, aquesta anàlisi

la farem també en l'àmbit de les persones que treballen a la nostra cooperativa i estudiarem l'evolució que creiem que tindrà al llarg de l'any; en aquest sentit, haurem de plantejar la incorporació de nous socis, la qual cosa ens exigirà disposar d'una política d'acolliment (preparació en els àmbits societatari, tècnic i de gestió) des del moment en què contractem aquestes persones. Així mateix, haurem d'analitzar la política retributiva: tot i que la situació de crisi encara és dura, s'ha d'avaluar la progressió de les persones que fa anys que treballen i s'ha de mantenir la justícia retributiva. Per a aquesta justícia retributiva tenim també eines importants en la formació i la conciliació familiar, però sempre en un marc d'igualtat d'oportunitats.

Dins d'aquesta planificació, abans de passar als aspectes econòmico-financers (pressupost d'explotació i pressupost de tresoreria) cal revisar si convé fer alguna inversió d'acord amb els diferents objectius plantejats. D'aquesta manera, tindrem el pla de gestió com l'element que ha de servir per a fer el control de la gestió de l'empresa: per a incidir en l'assoliment dels objectius a curt termini, que ens porten al desenvolupament de les línies estratègiques que ha establert la cooperativa. És l'eina clau per a la gestió democràtica, l'element de comunicació entre l'assemblea i el consell rector, així com entre aquest i la direcció, si n'hi ha. És el camí per a fer mensualment el control de l'evolució de la cooperativa i avaluar les variables de gestió, el compte de pèrdues i guanys, el pressupost de tresoreria i el balanç.

En una cooperativa en què no es fes planificació, la gestió democràtica no seria possible, ja que aquest instrument i el de control són els dos elements clau a partir dels quals els socis poden valorar si la gestió que es fa a la cooperativa és l'adequada o no. ■

Cooperativa Nou Verd, vint anys vent en popa

Pep Valenzuela
Ex-libris, SCCL

Aquest final d'any, es compleixen els vint anys de la creació de la cooperativa Nou Verd - Centre Especial de Treball, SCCL, nascuda per fer serveis de jardineria a la ciutat de Vilafranca del Penedès. Ja sabem allò dels vint: “Ara que encara tinc força i em sento bullir la sang...” La cançó li va que ni pintada. Complementant aquest període, viuen “el punt àlgid d'un procés de diversificació de serveis, amb més oportunitats de donar feina a més persones amb capacitats diverses i, al mateix temps, també un procés d'ampliar l'oferta i de créixer en allò que diem la xarxa d'intercooperació”, diuen de manera entusiasta en Santi Domènech i en Juli Silvestre, president i gerent, respectivament, de la cooperativa. Des del seu naixement, el desembre del 1994, Nou Verd va créixer durant els primers setze anys, fonamentalment, en l'àmbit de la jardineria, donant feina a persones amb discapacitat, prioritàriament amb malaltia mental. Així es va consolidar, va ampliar clientela i va augmentar el nombre de socis i treballadors. En els darrers anys, “el creixement ha continuat i és encara més important”, subratlla en Juli. “La clau, la diversificació d'activitats amb projectes innovadors.” Juntament amb això, com a puntal central de la nova línia estratègica, “anem creixent caminant al costat d'altra gent: estem treballant per teixir una espessa xarxa d'intercooperació amb altres cooperatives, amb empreses privades i agents socials i econòmics, en general, al territori”. Una celebració ben grossa dels vint anys, aquesta. I és que van començar cinc treballadors, i ara en són cent dos. El lema per aquesta celebració és: “Vint anys de serveis amb valor, vint anys donant oportunitats a

PV.
Juli Silvestre és el gerent de Nou Verd.

les persones i vint anys de treball i compromís amb el territori” explica en Santi. “Aquest és el missatge que volem transmetre.”

Una mica d'història

Tot va començar d'una manera diguem-ne normal, per molt comuna: cinc joves a l'atur han fet una formació en jardineria promoguda per l'Ajuntament. Perfecte, ara ja en saben prou per a poder començar; però no troben feina. Alguns dels seus companys encara se'n surten, però ells no en troben. “Bàsicament”, explica el president i psicòleg de la cooperativa, “perquè tenen una causa afegida: la malaltia mental. Evidentment, aquestes persones estan plenament capacitades per a la feina, no tenen cap altra limitació que l'estigma social; en general, a la gent els fa por, pel desconeixement de la malaltia.” Però des del principi, per sort, una novetat —tot i que situacions com aquestes no haurien de ser tan rares— els va permetre superar el tràngol: amb l'Ajuntament imaginaven una via de política pública per combatre l'atur. Res de l'altre món, per molt que en diguin “polítiques

actives d'ocupació” i coses semblants. Per resoldre cinc problemes personals de manera col·lectiva, suggereixen la possibilitat de muntar una cooperativa que faci manteniment i millora d'espais de jardí de la ciutat. Un compromís inicial del consistori d'oferir-los una mica de feina i dedicar-los un professional que els doni suport de gestió; i ells, per la seva banda, amb el compromís de trobar altres feines pel seu compte.

Ben aviat, la cooperativa es va afirmar com a entitat d'iniciativa social, sense ànim de lucre; i, al cap de dos anys, Centre Especial de Treball, orientat especialment a persones amb malaltia mental, tot i que no exclusivament, amb l'obtenció del reconeixement oficial de la Generalitat.

Una vegada engegada, la cooperativa Nou Verd ha hagut de presentar-se a concursos públics i privats per a poder continuar treballant, competint amb d'altres empreses, generalment més grans; alguns els ha guanyats i d'altres no, però ha anat creixent.

Durant la primera etapa, el càrrec d'en Joan Esteve, que portava la gerència, i el d'en Xavier Senabre, tècnic d'acompanyament personal, van ser responsabilitat de l'Ajuntament. Era una cessió en qualitat de comissió de serveis. “En Joan va treballar sempre amb una gran autonomia”, explica el gerent actual. “El consistori volia que la cooperativa funcionés com si fos una empresa privada, sense cap ingerència de fora.”

Un moment molt important va ser el 2008, l'any de la construcció, al Polígon Domenys-1, en un solar cedit per l'Ajuntament, de l'actual seu de la cooperativa. Un espai de més de 2.000 m² i una nau industrial

Reunió del Consell Rector de Nou Verd. Dempeus en Juli Silvestre.

Edifici compartit per Nou Verd, amb Nou Set i Entrem-hi.

amb més espai de treball, magatzem, taller i una zona exterior, on s'ha pogut instal·lar un espai de formació en horticultura, per exemple. Pel que fa a instal·lacions, encara, el 2013 es va llogar una segona nau per al servei de manipulats i olis usats, i es va incorporar el projecte d'un servei prelaboral, que ofereix tastos formatius i de pràctiques laborals amb acompanyament per a persones amb malaltia mental.

Vent en popa, tot i les dificultats

El 2009, el gerent i el Consell Rector van promoure la realització d'un procés de planificació estratègica, que definia el rumb per als anys següents, fins al moment actual. Aquell any clau, l'assemblea va decidir establir tres línies estratègiques de treball: reforçar el fet cooperatiu intern, tot assumint la gestió total i estratègica a tots nivells de la cooperativa; diversificar serveis, i fer xarxa d'intercooperació per crear i ampliar sinergia i relació amb altres organitzacions, i també la presència al territori. I van contractar el primer gerent exclusivament de la cooperativa, en Juli, de manera que es tancava el conveni que havien mantingut fins llavors amb el consistori.

El novembre del 2014, l'estratègia sembla ben encertada. Tot i la crisi, a Nou Verd treballen avui cent dues persones, el 70% de les quals amb discapacitat, principalment per malaltia mental. S'ha passat de gestionar només serveis de jardineria a encetar-ne d'altres i fer-los créixer,

com ara: la recollida de cartrons; la recollida, gestió i transformació d'olis usats per fer-ne biodièsel; un projecte de biomassa que engeguen aquest any, a partir de la recollida dels sarments de la poda de la vinya —que ara es cremen o es deixen a terra— per triturar-los i fer-ne biomassa, un combustible substitut, de proximitat, propi, que es genera, com qui diu, tot sol cada any. I estan començant, també, un servei de manipulats bàsics per a persones a les quals se'ls comença a fer difícil o impossible continuar en la jardineria, per l'esforç físic, de manera que podran continuar treballant sense problemes. S'ha passat de la vintena de socis de fa cinc anys sobre setanta treballadors, als cinquanta socis actuals sobre un total de cent dos treballadors. Partien de l'oferta d'un únic servei i ara n'ofereixen quatre. Molts d'aquests projectes, a més, els estan fent amb altres entitats i, per tant, estan ampliant territori, treballant amb altres municipis i altres empreses.

El projecte de recollida de cartró, per exemple, el fan en aliança amb una empresa d'inserció del Garraf, la Fundació Formació i Treball. O el projecte dels olis, que s'està duent a terme amb un consorci d'entitats com ara el Centre Tecnològic de Manresa o l'Associació de l'Oli al Biodièsel (AOB), una empresa privada.

Els calés i la crisi

Actualment, treballen amb un pressupost de prop d'1,7 milions

d'euros. D'aquests milions, 1,2 són de facturació pròpia de serveis. I la resta, fruit de convenis amb la Generalitat per serveis realitzats i de subvencions a la contractació. Com a clients, mantenen l'Ajuntament de Vilafranca, el més important, de fet; però, com hem dit més amunt, amb feines que es guanyen en concursos, i no per concessions directes. Un altre client dels grans és Ferrocarrils de la Generalitat, entitat per a la qual fan manteniment de jardins i vegetació a quasi totes les estacions. Treballen, també, per a l'Ajuntament de Monistrol i per a un bon grapat d'empreses privades del Penedès.

La contractació d'en Juli Silvestre va coincidir amb l'arribada de la crisi. "Es dona la paradoxa", reflexiona en veu alta mirant enrere, "que aquest procés d'autonomia de Nou Verd, de maduració, d'aposta pròpia que demana ampliar serveis, diversificar, assumir nous riscos, coincideix amb la crisi econòmica." El cert, declara, "és que els tres darrers anys han sigut molt fofuts; perquè hem intentat combinar una estratègia necessària de creixement i diversificació en moments de recursos escassos, amb retallades de l'Administració molt grans, fins a 100.000 euros anuals de subvenció". Des del 2012, els socis han hagut de respondre a aquesta situació fins i tot amb un pla d'ajust: "Un petit pla d'ajust; no hem fet ni ERO ni res semblant", aclareix el gerent. "Però, hem de reconèixer que ha sigut un moment intens, a voltes dur, però

LES NOSTRES COOPERATIVES

que confiem que ens ha d'ajudar en el procés de consolidació cooperativa.” En conèixer les retallades, els socis van fer una reflexió interessant, important i també difícil. Van arribar a la conclusió que podien afrontar les retallades rescindint quinze llocs de treball temporals, o bé aplicant els beneficis d'anys anteriors a mantenir els contractes, almenys fins a la finalització d'aquests, tot garantint unes millors condicions. Van optar per la segona i van haver d'assumir unes pèrdues, els anys 2011 i 2012, de prop de 100.000 euros, que es van costejar recorrent a les reserves; assumint, per tant, que “quan els anys són bons i es guanyen diners, aquests s'han d'aplicar als anys dolents, compartint entre tots els efectes de la crisi”, explica en Juli. El 2013, Nou Verd va tornar a l'equilibri econòmic; i els dos anys següents es presenten com a bons per a consolidar aquesta recuperació.

Món cooperatiu

La intercooperació, com hem dit més amunt, és un dels tres principals eixos estratègics que ha assumits la cooperativa vilafranquina en aquest període. En Juli parla, fins i tot, de “procés de sortir fora”. Un sortir “fora” que, de totes maneres, ja havia començat uns quants anys abans, quan, el 1999, juntament amb la cooperativa i empresa d'inserció Nou Set i l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès, van crear l'Associació Entrem-hi, per a la promoció de les empreses socials a l'Alt Penedès. En Santi i en Juli destaquen la col·laboració, la sinergia, amb Nou Set, SCCL, una empresa d'inserció també promoguda inicialment per l'Ajuntament de Vilafranca, que “és com si fos el nostre cosí germà; compartim espais, equip de gestió, un projecte d'inserció laboral i intermediació empresarial, i en aquests moments volem encetar reflexions sobre el futur de les dues cooperatives”. Aquesta relació amb Nou Set ha ajudat molt a assumir els avantatges i les potencialitats del treball intercooperatiu: ha estat un espai d'aprenentatge beneficiós per a totes dues empreses. La feina de Nou Verd ha tingut importants reconeixements. Ha estat premiada per l'Associació d'Empreses del Penedès i Garraf (ADEG), a la qual pertany, com la

millor iniciativa de responsabilitat social empresarial al territori. El projecte d'olis i biomassa ha rebut premis i suports d'àmbit nacional per innovador. El 2013, el projecte d'inserció laboral “Junts trenquem el cercle”, amb Nou Set, va ser escollit per la Fundació Acció Solidària contra l'Atur com la millor iniciativa innovadora en aquest terreny. Nou Verd, a més, és membre del Consell de Coop57, la cooperativa financera ètica de referència en el sector social. I a hores d'ara busca línies de col·laboració amb Suara. És present a la sectorial d'iniciativa social de la Federació de Cooperatives de Treball i a la junta d'AMMFEINA Salut Mental Catalunya (associació d'entitats per la inserció laboral de persones amb trastorn mental). I, finalment, tot i que això no s'acaba aquí, són també membres de la Xarxa d'Economia Solidària. “Arribar als vint anys”, conclou en Santi Domènech, “ha estat possible per l'empenta inicial dels cinc promotors i la dedicació i compromís de tots els treballadors, de tots els socis, del conjunt de treballadors que han participat en aquesta nostra història, plena d'encerts i també de dificultats, però amb moltes ganes de tenir futur.” ■

Aquest final d'any, es compleixen els vint anys de la creació de la cooperativa Nou Verd - Centre Especial de Treball, SCCL.

Terreny al costat de les oficines de la cooperativa per formació en horticultura i jardineria.

Ramon Sarroca, president FCAC:

“Les cooperatives agrícoles mantenim una salut de ferro”

Pep Valenzuela,
Ex-libris

En Ramon Sarroca Capell va ser escollit president de la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC) l'estiu d'aquest mateix any. President de la cooperativa lleidatana Almenar Fruits i membre del consell rector d'ActelGrup, és president de la DOP Pera de Lleida i, fins a la seva elecció com a president de la FCAC, era vicepresident de l'associació Afrucat i responsable del Grup de Treball de Fruita de Llabor a Cooperatives Agroalimentàries d'Espanya, càrrecs que ha anat deixant per poder-se dedicar plenament a les cooperatives agràries. Les responsabilitats, però, segons assegura, no l'allunyen gaire de la seva dedicació a la terra. “Jo soc pagès”, afirma. “Vaig al camp amb menys assiduitat del que voldria, és clar, però he fet un replantejament per mantenir-me, comptant amb la col·laboració del meu fill i una altra persona. Continuo anant al camp el dissabte, el diumenge i totes les hores que puc.” De fet, amb cinquanta-set anys, el nou president de la FCAC és d'una família que sempre ha estat lligada al treball de la terra, cooperativista de fa més de cent anys.

Com veus la situació general de l'agricultura al país?

En general, ens trobem enmig dels mateixos problemes econòmics que pateix globalment tota l'economia. Dit això, pel que fa a l'agricultura cooperativa, es pot dir en dos paraules: salut de ferro. És clar que això té una part positiva i una altra negativa. La positiva és que davant de tots els entrebancs estem sent capaços d'innovar, de créixer, d'internacionalitzar i de continuar desenvolupant la nostra tasca. A sobre, cada dia amb més professionalitat. Llavors, estem

Ramon Sarroca és el President de la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya des d'aquest estiu.

creant llocs de treball a les nostres empreses. L'agricultor no para de modernitzar. I això, tenint una situació complicada.

La negativa és que, sent capaçs de tot el que he dit i a causa d'una situació que moltes vegades nosaltres no controlem, de vegades els productors no veiem prou compensat l'esforç amb un rendiment adequat. Els productors som la baula de la cadena que tenim menys rendibilitat, i amb diferència respecte de la resta.

I en l'àmbit institucional?

Recentment tenim el Pla marc de cooperatives, que és una eina clau perquè no quedi tot només en paraules. És un mandat de govern del 2010, generat per un debat monogràfic de política agrària del Parlament. Durant tres anys s'ha recollit tota classe d'informació i dades de més de dues-centes cooperatives catalanes. Acabem de fer-ne la presentació general el 24 d'octubre a Lleida.

Tenim tres dades fonamentals. Primera, que el sector cooperatiu percentualment està una mica pel davant de la resta del món agroalimentari. Segona, que avui estem en línia amb el món cooperatiu espanyol i europeu; la qual cosa vol dir, molt important, comparativament amb la resta d'empreses, que estem pel davant en factors com ara la producció, la comercialització i la internacionalització. I tercera, els productors vinculats a les cooperatives tenen una mitjana d'ingrés, en relació amb els preus finals, pel damunt de la mitjana de la resta del sector.

El bo d'aquest Pla marc és que ens dona el tret de sortida per a afrontar el futur. Feta la radiografia i l'anàlisi i posades en coneixement de tots o la majoria dels socis de les cooperatives, ara sabem què és el que hem de fer per a afrontar el futur amb les màximes garanties possibles de màxim rendiment econòmic dels nostres productes.

Què hem de fer?

Nosaltres marquem tres línies d'acció molt importants. La primera és tenir més influència i no perquè sí o perquè se'ns vegi, sinó per a discutir el futur de les polítiques agràries

Ramon Sarroca també és President d'Almenar Fruits i de la DOP Pera de Lleida, i membre del Consell rector d'Actell Grup.

europeses i poder intervenir on es decideix tot, ja que és una política agrària que cada vegada ens afecta més, aquesta dita Política agrària comuna de la UE.

Hi ha coordinació de les cooperatives d'Europa?

No, ni molt menys. Segurament, el fet que hi hagin moltes i grans diferències entre les realitats a tots els nivells i àmbits a cada país no hi ajuda. Tot i així, sent positius, és veritat que els del moviment cooperatiu compartim objectius. Com ara la professionalització del camp i també la recerca d'un valor afegit que estigui compartit pels nostres productors. Però, tot i que no partim de zero, encara hi ha molt a discutir i a fer.

Seguint amb les coses que hi han per fer...

Un aspecte també molt important: hem de ser capaçs d'afrontar l'exportació, o sigui la capacitat i possibilitat de vendre a qualsevol punt del món.

El segon és la internacionalització, que jo entenc com a projectes d'intercanvi entre empreses de diferents països per aprofitar sinergies. Per

exportar hem de concentrar l'oferta, i això ho podem fer a qualsevol tipus d'empresa. Hem de ser prou intel·ligents i hàbils per a poder posar els nostres productes al mercat de la manera més concentrada possible. Amb això ens evitem especulacions entre nosaltres mateixos.

Mira les grans superfícies: es concentren; el món que tenim davant es concentra, i nosaltres no som capaçs de fer aquesta concentració de l'oferta. El 80% del consum es fa a través de les grans superfícies, i això ho dominen quatre o cinc empreses. Mentre que nosaltres encara som centenars d'operadors amb el mateix producte i amb preus distorsionats.

Tercer, hem de ser capaçs de seguir innovant, d'augmentar el valor afegit dels nostres productes. Per això necessitem una base més professionalitzada i consells rectors més professionals, perquè de les seues decisions, la majoria de vegades, depèn el viure o no dels productors.

Quines feines són prioritàries per a assolir aquests objectius?

Tenim una feina molt important, a tot el territori. Hem d'anar a tot arreu. Primerament, per escoltar les

De fet, a Catalunya cada dia el cooperativisme és un moviment més profund: gent de tots els nivells i sectors que s'estan organitzant, i la figura de treball que escullen majoritàriament és la cooperativa.

necessitats que té cada cooperativa, que, atesa la gran diversitat de les més de dues-centes, és molt gran. Cal estar colze amb colze amb tot el territori, perquè és necessari racionalitzar el que anem fent i mirar d'afrontar el futur comercial amb una estratègia consensuada. No podem anar sols a vendre, ni podem anar desorganitzats ni de qualsevol manera. I això necessita un treball, i el farem.

És per això que es parla de renovació?

Moltes cooperatives enguany compleixen cent anys, i seria innegable i no ho trobaria ningú normal que no te pogués explicar vint-i-cinc canvis i més en el món cooperatiu. Ara, és un canvi novament perquè el món està canviant. Estic fent i estic plantant els mateixos arbres que el meu pare i el meu avi fa cent anys. Sí, però amb diferent tecnologia, produint diferents varietats. El món comercial i el productiu estan en una evolució molt ràpida. De fet, el que ara tenim és una necessitat de treball i d'eines per a afrontar les exigències, els reptes de futur.

Com és la resposta de la gent, dels socis?

Hi han resistències. Crec que els agricultors, algunes vegades, encara som massa individualistes. Però en aquest moment de canvi tenim algunes oportunitats. Hem de saber aprofitar la situació. Tenim productes boníssims; el que hem de fer és intentar crear més valor afegit, però perquè sigui compartit. Aquest és un dels aspectes que preocupa a tots els productors del món: el valor afegit ha de ser un valor compartit amb els qui fem aquests productes. Els productors hem de veure'n resultats. Creem valor, ens hem posat al dia tecnològicament,

hem fet inversions, i ara ens cal veure aquest valor afegit. Perquè no pot ser que com a mitjana europea, i això és molt preocupant, només el 18% del valor d'un producte quan al final el paga el consumidor repercuteixi en el productor.

El comerç just, el reclameu també?

Si no hi ha gallina, no hi ha ou. Això és així de senzill. Nosaltres reclamem el comerç just, clar que el reclamem, i tota la feina i tots els projectes que estic dient, bàsicament, per dir-ho molt senzill, és per pujar la renda dels productors. Es tracta que hi hagi un comerç just, que nosaltres com a productors tinguem un preu que sigui per a subsistir i poder continuar invertint i per a viure una família normal i corrent; no demanem res de l'altre món. Perquè, a més, som conscients que els preus dels nostres productes, quan arriben al consumidor, s'han multiplicat per deu. Això no pot ser, però aquí ja no som nosaltres sols, els qui tenim la paella pel mànec. Hem de fer entendre als nostres polítics que això no pot ser així. S'ha tret la Llei de la cadena agroalimentària, que diu això: planteja un control sobre la cadena per aclarir què guanya cada baula i per fer que els beneficis es reparteixin de manera justa entre els diferents agents.

Però, com deies, també hi han diferents tipus de cooperatives?

Sí: d'acord amb el que ets, has de tenir en compte on vols anar. Per exemple, un mercat de proximitat demana determinades condicions del producte, quantitat, si satisfà econòmicament i socialment: bon producte, acabat de collir, servit cada dia, de vegades també ecològic, fet en unes determinades circumstàncies.

Ara bé, si ets una cooperativa que ja té un llindar de producció important i el producte és genèric, hauràs de fer el que deia abans: t'hauràs de concentrar. Però, a la fi, tot depèn de l'estratègia de cada cooperativa en funció de la seva realitat productiva.

El país viu moments importants. Teniu una posició definida com a FCAC?

Formem part de la Confederació de Cooperatives de Catalunya i estem integrats a la Plataforma pel Dret a Decidir. Per què? Per la història centenària de les cooperatives, perquè s'ha arribat aquí per la democràcia interna: mai s'ha negat la possibilitat de votar, tot s'ha arreglat votant. Com no hauríem d'estar a favor del dret a decidir?

Què podrien aportar les cooperatives a un nou país?

Si més no, crec que som un puntal importantíssim. Un país ha de ser capaç de proveir aliments per a la seva gent. Partint d'aquesta premissa, que és molt bàsica, això ho complim. A més, el sector agrari a Catalunya té gran capacitat d'exportació, de creació d'ocupació i de regeneració econòmica a l'hora d'invertir. D'altra banda, seria una bona solució que tot el país fos cooperatiu. Com a mínim, no tindria per què anar més malament que ara. El moviment cooperatiu pot aportar a la societat en general una cosa que és bàsica: el sentit comú, i també transparència, solidaritat, la racionalitat de treballar en comú amb lo que aportem i amb lo que necessitem.

Podem aportar molt. De fet, a Catalunya cada dia el cooperativisme és un moviment més profund: gent de tots els nivells i sectors que s'estan organitzant, i la figura de treball que escullen majoritàriament és la cooperativa.

La nova Llei de cooperatives hi ajuda?

Sí. Hi ajudarà. Hi estem a favor perquè és una llei possibilista, que dóna molt marge de maniobra i flexibilitat per a organitzar-te amb els teus estatuts interns, naturalment sense passar davant la Llei. ■

La ciutadania econòmica: un imperatiu cívic per als cooperativistes

Fèlix Pardo Vallejo

“Podem discutir la democràcia política, encara que, malgrat els seus defectes, no sé que per ara s’hagi trobat un altre sistema millor, ja que el feixisme no crec que mereixi les simpaties de cap cooperador; però la democràcia econòmica és el fonament de tota obra cooperativa.”

Joan Ventosa i Roig. “Entorn de la neutralitat (?) cooperativista” (1934)

Necessitat d’una nova ciutadania

La pregunta que tots ens vam fer quan érem nens és com ens guanyàvem la vida. Fins no fa gaires anys s’acostumava a utilitzar l’expressió “guanyar-se la vida” amb un sentit moral per referir-se, no tant a l’obtenció de l’aliment o a l’elecció d’una feina, sinó a la forma de realitzar una determinada activitat laboral amb amor, competència i respecte, no fent mal a ningú. De tal manera que pressuposava una certa redempció per a l’individu, en la mesura que realçava el potencial espiritual de cada persona. No obstant això, actualment, sota la pressió del consumisme, la pregunta sobre guanyar-se la vida es redueix a la de quanta vida s’ha de vendre per a guanyar diners, sense adonar-se que al final pot no quedar vida: que l’únic motiu que quedi per viure és el de gastar aquests diners, o que els diners guanyats siguin insuficients per a viure; per la qual cosa el treball s’oposa a la vida. Fins i tot es pot arribar a pensar que el treball que té motivacions intel·lectuals o morals i no està remunerat, no és pròpiament treball. I, d’altra banda, a causa de la corrupció en tota mena d’organitzacions, així com en els costums i normes morals, la funció del treball s’ha substituït en poder comprar amb els diners obtinguts una vida artificial sense que aportï cap valor d’utilitat a la societat.

El nostre sistema social ha efectuat una radical modificació en la qüestió de com guanyar-se la vida, fent desaparèixer el seu sentit moral i substituint el mèrit pel lucre i l’afany de poder. Així com ha privilegiat en el debat polític una idea de ciutadania purament formal, amb reconeixement de drets però sense establir els mecanismes que facin possible la seva realització, la qual cosa impedeix que els ciutadans de baix tinguin poder sobre les seves pròpies vides. Doncs ha arribat el moment de canviar el model i plantejar la superació d’aquella ciutadania política mitjançant el suplement d’una nova “ciutadania econòmica” que atorgui el poder econòmic a tots els individus.

La repolitització de l’economia amb una nova carta de ciutadania

Dir que la democràcia política ha fracassat, pel que fa al compliment màxim dels drets socials, i que és una ingenuïtat perseverar en la seva regeneració, no significa necessàriament deslegitimar aquesta forma de govern, ni desqualificar els qui propugnen reformar-la, com és el cas dels processos constituents o d’independència que s’han impulsat a Catalunya, o bé el cas de la creació del nou partit polític d’àmbit estatal anomenat Podemos. No es planteja la liquidació de la democràcia política, sinó, més aviat, la seva refundació amb la incorporació de

Joan Ventosa i Roig
l'any 1959.

la democràcia econòmica. Tampoc no es postula un nihilisme polític, sinó noves vies de fer política. El treball cooperatiu, el consum responsable, l'estalvi i el crèdit ètics, l'ecologia i la solidaritat amb els més desfavorits són accions econòmiques que dissenyen formes de vida i organitzacions socials que persegueixen el bé comú, amb tanta o més eficàcia que les accions específicament polítiques. En aquest sentit, podem dir que la democràcia política sense l'econòmica és un camí defectuós i, a la vista dels últims esdeveniments socials, també perillós per a la vida de les poblacions afectades per la negligència i la corrupció de les elits que han trencat el seu contracte social amb les classes subalternes. De fet, la democràcia política ha esgotat el cicle del progrés social. Per això és necessari refundar-la. Cal fixar un nou rumb a l'exercici de la ciutadania.

Es tracta d'incorporar a la democràcia política l'econòmica, és a dir, fer que el ciutadà exerceixi el poder econòmic que li correspon, que exerceixi en la vida social la seva sobirania, a través, no pas dels seus representants polítics, sinó de les seves pròpies decisions i eleccions econòmiques, en la construcció d'un nou mercat social i solidari que no respongui ja a l'interès particular, sinó al bé comú, en la conservació del medi ambient per a les generacions futures, i en general en totes aquelles decisions i eleccions que es basen en el respecte a la dignitat de les persones. Aquest model té un dels seus principals referents en el pensador nord-americà David Schweickart, autor dels llibres *Against capitalism* (1993) i *After capitalism* (2002; 2011), que el defineix com un socialisme democràtic i autogestionari de mercat. Per tot això, tenim en la democràcia econòmica un instrument extraordinari per a la transformació social.

La ciutadania econòmica

Amb el vot polític no n'hi ha prou per a la transformació del nostre sistema social vers la bona societat. Per a aquest fi, les persones han d'exercir no només la ciutadania política, sinó també l'econòmica. I amb això no diem res de nou,

perquè molt abans de nosaltres ja ho ha dit altra gent. La primera referència que podem trobar a Catalunya és la del cooperativista Josep Duran i Guàrdia, qui en un article publicat l'any 1930 i que porta per títol "Democràcia econòmica", afirma:

"El vot polític és insuficient per a la conquesta de la personalitat ciutadana. Si no s'estableix un mecanisme dins del qual l'emissió del sufragi no sigui més que el principi d'una trajectòria que acabi amb l'acció directa del ciutadà sobre totes les activitats de l'economia del país respectivament, s'esvaeix el poder gairebé màgic que alguns atribueixen a la democràcia política limitada a l'exercici del sufragi."

Certament, la "personalitat ciutadana" de la qual parla Duran i Guàrdia només es constitueix íntegrament quan incorpora al vot polític l'activitat econòmica. En cas contrari, l'exercici de la ciutadania política ens sumeix en la màgia, creient que el simple còmput de paperetes produirà els efectes socials desitjats. Tal vegada no estem encara en condicions de plantejar una forma de govern alternativa a la democràcia formal que sigui eficaç. Tal vegada la democràcia directa a través de les assemblees populars pugui articular-se entorn de les noves tecnologies de la societat de la informació, però ara com ara aquesta conquesta no sembla que pugui substituir d'un dia per a un altre el sistema de partits polítics actualment vigent, així com el seu paper com a representants polítics de l'electorat. I no només per qüestions pràctiques,

sinó, sobretot, per la voluntat d'una majoria social que així ho vol a través d'un procés electoral. No obstant això, podem pensar una altra possibilitat de govern, la que surt de la sobirania de l'individu com a productor, consumidor i estalviador. El ciutadà, en les seves decisions com a agent econòmic, té un poder immens, l'exercici del qual està encara per explorar i que pot arribar a tenir una enorme influència en la vida política i social. No hi ha cap dubte que el principi de la ciutadania política "un home, un vot" ha estat una de les grans conquestes de la democràcia política que ha permès modelar l'acció dels governants i el disseny de les institucions polítiques i socials en funció dels interessos populars. Però avui hem arribat a un punt en el qual el motlle està més de la part dels estats i dels mercats que de la part dels pobles. Sobretot arran de la imbricació actual dels estaments polítics amb les grans empreses transnacionals. Díficilment el sufragi pot servir per a desfer el que reforça. Així doncs, hem arribat a una situació paradoxal: la ciutadania política té en el seu exercici el seu propi límit, almenys en l'actual conjuntura de globalització. L'única manera de trencar aquest cercle viciós es introduir una nova dimensió a l'exercici de la ciutadania política: a través de l'activitat econòmica dels ciutadans. Un suplement que provoqui un desencaixament en el comportament del ciutadà que li faci trencar les seves inèrcies polítiques i li obri la possibilitat de reintroduir-se en el sistema social amb nou encaix. D'aquesta manera, no cal anar contra la democràcia formal i el sistema de partits polítics. Deixem que aquests segueixin el seu curs, però compassem aquest curs amb el de la democràcia econòmica: fem que les nostres decisions i eleccions econòmiques siguin el nou motlle de les polítiques dels governs i de la gestió de les empreses. Organitzem-nos com a agents econòmics i atorguem el valor d'un "vot" a cadascuna de les nostres accions com a productors, consumidors o estalviadors. Donem els nostres vots a les administracions públiques i les empreses que siguin res-

ponsables amb la societat i amb el medi ambient. Retirem els nostres vots de les que no satisfacin aquesta responsabilitat.

Aquest sufragi econòmic té un avantatge pràctic sobre el polític: consisteix en un vot diari i múltiple, que no es manté invariable al llarg dels quatre anys que acostuma a durar el govern de l'administració pública, sinó que permet exercir una correcció immediata en cada acte econòmic, i que no es concentra en unes poques opcions, sinó que té un ampli ventall de possibilitats en el conjunt dels sectors privat i públic. Mantenir aquest comportament quotidianament no és gens fàcil. En veritat, per una banda, tots vivim cada dia el conflicte entre les finalitats racionals i l'altruisme, i per l'altra, els mitjans que asseguren la supervivència i l'egoisme. Però no caiguem en l'errada de trivialitzar el paper dels valors i les preferències personals en el nostre comportament econòmic. Darrere de cada acte econòmic sempre hi ha un supòsit ètic o ideològic, en siguem conscients o no. Parem esment en aquests supòsits que orienten la nostra vida com a agents econòmics, així com en les conseqüències que puguin tenir les decisions i eleccions que s'hi basen, ja que en el curs d'aquesta reflexió potser arribarem a trobar solucions més útils a la satisfacció de les nostres necessitats, així com respostes més eficaces als problemes socials relatius als aspectes econòmics. De fet, ja existeix una ciència social que s'ocupa d'aquest tipus de comportaments: l'economia de la conducta o psicologia econòmica. Centrem l'interès en la influència que tenim sobre l'economia i experimentem amb la nostra ciutadania econòmica.

Nivells de transició vers la ciutadania econòmica

Si volem canviar el sistema social existent per un altre que sigui millor, primer hem de començar per nosaltres mateixos. Fins que no ponderem el nostre pensament crític amb el nostre comportament social no arribarem gaire lluny en l'assoliment

Aquest sufragi econòmic té un avantatge pràctic sobre el polític: consisteix en un vot diari i múltiple, que permet exercir una correcció immediata en cada acte econòmic, i que té un ampli ventall de possibilitats en el conjunt dels sectors privat i públic.

dels objectius proposats. Que la nostra indignació sigui un motor de canvi social o una impostura intel·lectual dependrà de la nostra coherència personal, de la nostra capacitat de superar les contradiccions que tinguem entre pensament i vida. Quan la majoria dels ciutadans siguem conscients de l'immens i imparabile poder que pot tenir la nostra ciutadania econòmica, el futur de la nostra vida social estarà a les nostres mans. Perquè, de la mateixa manera que, en democràcia, el poder dels governants surt de la ciutadania política, el dels mercats i les empreses surt de l'econòmica. Naturalment, no tindrem el mateix marge de maniobra en cadascun dels papers que farem com a agents econòmics. Com a consumidors i estalviadors sí que disposem d'una certa llibertat en la presa de decisions, però com a productors ens manca la major part de les vegades i a la majoria de persones. En la mesura que les relacions laborals en l'àmbit de les empreses no siguin equitatives, que els treballadors assalariats estiguin sotmesos a relacions de dominació que hagin de suportar a fi de mantenir el seu mitjà de subsistència i el de les seves famílies, no és possible la realització plena de la ciutadania econòmica. Per això cal avançar en propostes com la renda bàsica, un requisit necessari per a la superació de la condició salarial del treball i la realització de la ciutadania econòmica.

Tanmateix, la superació d'aquest dèficit democràtic en la constitució de la nostra personalitat ciutadana no passa per actuacions que incrementin aquest dèficit. Així doncs, aquesta superació inclou l'apropiació dels mitjans de producció, sinó l'accés dels treballadors a aquests, tal com reconeix la Constitució espanyola en l'art. 129.2 del títol VII. Perquè un hipotètic programa d'expropiacions o nacionalitzacions de mitjans de producció i capitals anul·laria la llibertat i igualtat dels afectats, i amb això es vulnerarien drets fonamentals dels ciutadans. En democràcia, en el respecte d'aquests drets, la superació del dèficit esmentat es pot fer per mitjà

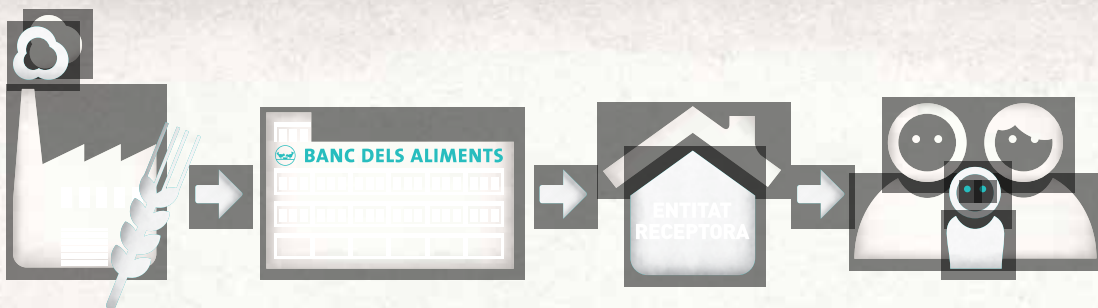

Agrobotiga.

de la creació de mitjans de producció i l'acumulació de capitals de manera col·lectiva per a un ús social al servei de la comunitat. Es tracta de passar de la condició d'assalariat a la de propietari tot assumint la coexistència de dos models socials del treball: l'assalariat i el cooperativista, i de dos models de sistema social: el capitalisme i el socialisme de mercat. I per a això no cal inventar cap fórmula, ja que aquesta ja existeix i amb èxit des del segle XIX. Ens referim a les empreses cooperatives.

Òbviament, hi han sectors econòmics en els quals aquesta transició d'assalariats a propietaris, o bé no és possible —sigui pels ingents recursos financers que requereix, sigui per l'enorme complexitat tecnològica de l'activitat empresarial—, o bé és difícilment realitzable i, per tant, si es tira endavant, només es pot fer gradualment. I cal dir que en aquests casos ja disposem d'instruments legals per a la defensa dels drets laborals dels treballadors que romanguin en la seva condició d'assalariats, uns instruments que sempre podem millorar en l'exercici de la nostra ciutadania política. De la mateixa manera que podem exigir als nostres governants unes clàusules socials en la relació de les administracions públiques

amb els seus proveïdors, així com una relació privilegiada d'aquestes amb les cooperatives que permeti estendre-les a tots els sectors econòmics. A més a més, la resta de productors, en el lliure exercici de la seva ciutadania econòmica, poden condicionar amb el seu consum i estalvi el comportament de les empreses mercantils. Arribats a aquest punt, no podem obviar una declaració ideològica. El pas de la ciutadania política a l'econòmica no és possible des d'una perspectiva capitalista. L'avançament vers la democràcia econòmica planteja la superació de l'actual sistema capitalista basat en el lucre i el benefici privat, que s'estableix en la propietat privada dels mitjans de producció i dels capitals, així com en la subordinació de l'interès general al particular, les úniques palanques que posen en moviment les forces socials. Hi ha una altra manera d'organitzar la societat. El treball cooperatiu n'és un bon exemple. Com també ho és el consum responsable i les finances ètiques. No són propostes utòpiques, sinó reals. Ja existeixen i estan al nostre abast. Aquestes realitats socials són la base d'una democràcia econòmica que té com a principal finalitat la justícia social i la dignitat de les persones. ■

**FA MÉS DE 25 ANYS QUE LLUITEM
CONTRA EL MALBARATAMENT
APROFITANT ELS EXCEDENTS
ALIMENTARIS PER DISTRIBUIR-LOS
ENTRE LES PERSONES DEL NOSTRE
ENTORN QUE MÉS HO NECESSITEN.**

COL·LABORA!

www.bancdelsaliments.org

FUNDACIÓ
BANC DELS ALIMENTS
BARCELONA

enguany s'han celebrat els 40 anys de l'inici de l'amistat de la Comunitat de Sant'Egidio amb els ancians. Coincidint amb aquest aniversari Sant'Egidio ha publicat a Barcelona la tercera edició del llibre "Com quedar-se a casa quan s'és ancià".

Durant tots aquests anys hem escoltat moltes vegades un fort desig: "Volem quedar-nos a casa quan siguem ancians. Ajudeu-nos!". Aquesta guia vol fer realitat aquesta voluntat donant resposta a les preguntes que van sorgint quan un es fa gran i vol quedar-se a casa. S'hi troben les respostes, els serveis i la companyia que existeixen actualment a la ciutat de Barcelona per continuar vivint en la mesura del possible en la casa de sempre.

La Comunitat de Sant'Egidio ofereix gratuïtament la guia "Com quedar-se a casa quan s'és ancià". Tothom qui en vulgui un exemplar es pot adreçar a:

Comunitat de Sant'Egidio - "Casa de Sant Llätzer"
C/ Hospital, 140. 08002 Barcelona

Dilluns, dimarts i dijous de 10.30 a 13.30
Tel.: 93 441 81 23

Entrevista a Fèlix Pardo Vallejo

“La cooperativa no només ha de satisfer necessitats col·lectives, sinó que ha de proposar l'emancipació econòmica”

Francesc Vila
Periodista

Fèlix Pardo (Tortosa, 1962) és el guanyador d'enguany del Premi Periòdic Jacint Dunyó de la Fundació Roca i Galès. Des de la filosofia, s'ha aproximat al món del cooperativisme a través d'un projecte que s'ha concretat en el llibre *Democràcia econòmica. Vers una alternativa al capitalisme* (Fundació Catalunya Segle XXI, 2009), coordinat per Antoni Comín Oliveres i Luca Gervasoni Vila. Una obra que aplega el pensament d'un grup permanent d'estudi i debat dedicat a la reflexió sobre el model de democràcia econòmica que postula David Schweickart, i en l'edició en castellà de la qual (Barcelona, Icaria, 2011) Pardo va participar com a traductor i coautor.

La citació que obre el treball premiat per la Fundació Roca i Galès és del llibre *Antologia cooperativista de Joan Ventosa i Roig*, que va ser publicat el 1980.

Una de les idees que més m'atreu del pensament polític i econòmic és la idea de “democràcia econòmica”. Buscant fonts, vaig arribar a la Fundació Roca i Galès, i l'Agnès Giner em va oferir aquesta valuosa *Antologia* a cura de Jacint Dunyó i Clarà, amb pròleg d'Albert Pérez Baró. En aquest llibre vaig trobar referències explícites que identifiquen la democràcia econòmica amb el cooperativisme. Com determinats pensadors reconeguts, com ara el físic, filòsof i humanista Mario Bunge, penso que el cooperativisme és l'expressió més aconseguida de la democràcia econòmica.

¿Per què creus que ens pot interessar aprofundir en la idea de “democràcia econòmica”?

Un dels grans problemes de la filosofia política i moral és el vincle que s'estableix entre el pensament i l'acció. Hi han molt bones intencions, propostes i teories de canvi social; però, o no han trobat el camí per realitzar-les o, quan s'han dut a la pràctica, molt sovint han mostrat un resultat desastrós. El llibre de Joan Ventosa i Roig em va fer veure que el cooperativisme ha trobat una solució molt eficaç per a passar del pensament a l'acció. Especulant una mica, m'atreviria a dir que hi

ha una dialèctica entre “constructors” i “crítics”, i penso que això cal desenvolupar-ho. Els cooperativistes són “constructors” d'una alternativa a l'economia capitalista i neoliberal, però no des de la vessant socialista de signe estatalista, sinó més aviat —i aquí el seu lúcid sentit crític— des d'un camí intermedi: la propietat col·lectiva, i l'acceptació del mercat, però autogestionat. Una alternativa que es va construint des dels pioners de Rochdale, reconeguts i acceptats internacionalment com els fundadors de la cooperativa moderna: els orígens del moviment cooperatiu.

Fèlix Pardo durant l'entrevista a la biblioteca de la Fundació Roca i Galès. En segon pla la seva filla Emma.

F.V.

El cooperativisme és l'expressió més aconseguida de la democràcia econòmica.

eficiència econòmica. Això és el que es pretén corregir amb la democràcia econòmica.

A l'article esmentes una sèrie de maneres d'apoderament de les persones. Potser donar o prendre el poder és el gran repte de la societat actual.

A l'article crec que queda prou clar que el poder de les persones no s'ha de demanar ni esperar que ens el donin. Hi han maneres d'apoderament que estan al nostre abast, començant pel treball cooperatiu, però també el consum responsable, les finances ètiques, l'ecologia o la solidaritat amb els més desfavorits. La idea és que ens hem preocupat massa per construir utopies quan ja disposàvem de tècniques socials prou poderoses per a la transformació social, com és el cas del cooperativisme. La politòloga Elinor Ostrom, la primera dona guardonada, el 2009, amb el Premi Nobel d'Economia, va demostrar empíricament que la propietat comunal i l'autoorganització en col·lectivitats no només pot ser eficient, sinó que pot ser-ho més que les formes del liberalisme econòmic. En aquest sentit, penso que el cooperativisme substitueix la idea d'eficiència per un nou concepte de sinergia, mitjançant el qual es fomenten tot un seguit d'interaccions, com les que es produeixen en el mercat social, que fan possible la construcció d'una alternativa viable al mercat capitalista. I això, sens dubte, afavoreix l'apoderament de les persones.

Però els ciutadans primer han de ser conscients que tenen aquest poder a l'abast. ¿Com es pot avançar en la presa d'aquesta consciència col·lectiva?

Per una banda, hi han d'haver experiències d'èxit que donin

Amb tot, amb aquest article rellances la figura de Ventosa i Roig. ¿Que potser ens pretens dir que cal tornar als orígens per a trobar solucions a situacions enquistades actualment?

De vegades, el que tant t'atreu i t'agrada fa que hi posis molt d'entusiasme, i això et pot fer creure que és molt important i que tothom ho hauria de conèixer. Davant això es fa difícil parlar amb la justa mesura. Tanmateix, diria que tothom que ha conegut o ha llegit Ventosa i Roig reconeix que és un dels grans pensadors del cooperativisme. Sorprenentment, moltes coses de les que va escriure Ventosa encara són plenament vigents. Per exemple, li preocupava molt la identitat de la cooperativa com a empresa, i del cooperador com a subjecte que ha dur la cooperació a la pràctica. I aquest és un problema que encara no està resolt. ¿Una cooperativa pot ser una societat de capital risc? ¿Per a què serveix una cooperativa que emula una empresa mercantil de tipus capitalista? A Ventosa i Roig li preocupava molt tot això perquè entenia que la cooperativa no només ha de satisfer necessitats de manera col·lectiva, sinó que ha de proposar l'emancipació econòmica. I les persones que formen part de l'empresa cooperativa han de ser

coherents, íntegres, i fer palès un civisme exemplar per al conjunt de la societat.

La democràcia econòmica, doncs, és una idea que es mostra amb força i com una resposta a les situacions d'injustícia, tal com l'expliques al teu article.

Lligat a això, hi ha una altra idea que també m'interessa remarcar, i és que l'economia capitalista dóna molta importància a l'eficiència i fa abstracció de les externalitats negatives. Durant un quant temps vaig ser professor d'economia a la secundària i m'agradava començar les classes amb la gràfica del "punt d'equilibri" o "punt mort". Des del pensament neoliberal, aquesta gràfica es presenta com un dels paradigmes del mercat lliure i de la lliure empresa, perquè assenyalava allò que és més eficient. Però el que no s'explica gairebé mai és que aquesta eficiència només repercuteix positivament en una petita part dels agents socials, i que hi ha una part majoritària d'ombra que la corba del punt d'equilibri no mostra explícitament, tal com em va fer veure el meu amic Pau Bofill, un activista de les economies naturals. I aquesta ombra representa la majoria social, la que mai no guanya en aquesta abstracta

Fèlix Pardo és el guanyador del 23é. Premi Periodístic Jacint Dunyó, d'articles sobre cooperativisme.

El cooperativisme ha trobat una solució molt eficaç per a passar del pensament a l'acció

credibilitat a una alternativa econòmica com la que representa el cooperativisme, i per l'altra, cal molta pedagogia social i formació cooperativista. En aquest sentit, em pregunto: ¿com és possible que, una vegada assolit un cert desenvolupament del cooperativisme a Catalunya, on hi han aproximadament el 12% de les empreses que són cooperatives, la qual cosa suposa una incidència important sobre el PIB i el VAB català, no s'utilitzin més recursos econòmics per a desenvolupar el principi cooperativista relatiu a la formació, la informació i l'educació? M'agradaria que el món cooperatiu financés la creació de més escoles cooperatives i donés més suport als centres existents en formació cooperativista. I una cosa que seria encara més interessant: ¿per què no es creen cooperatives escolars dins de les escoles, que serveixin per a posar en pràctica, a més de la pedagogia activa, tot allò que s'aprèn des dels principis cooperativistes? El que es fa, en canvi, des de l'administració, les patronals i les entitats financeres convencionals és potenciar l'emprenedoria bàsicament mercantil, la que incita a crear negocis per a ser eficients, tenir èxit i guanyar diners, sense parar compte en tots els qui en perden. Cal no caure en aquest parany. El cooperativisme és molt més que un model organitzatiu alternatiu al de l'empresa convencional, ja que una de les seves finalitats més remarcables és la justícia social.

En canvi, també podem veure com es creen "vivers d'empreses" i es fan esforços per posar "persones emprenedores" juntes perquè col·laborin entre si.

Això és perquè l'Estat ha perdut la dimensió social: ja no pot

protegir els ciutadans perquè la política econòmica està dominada per les decisions de corporacions internacionals, i llavors l'única cosa que pot promoure és el *sálvese quien pueda*. O sigui: ¡Fes-te emprenedor!, ¡busca't la vida!, ¡auto-ocupa't! Perquè aquesta és l'única cosa que els actuals governants volen fer per tu. Amb tot, no hem de caure en el nihilisme. Per això, una de les coses que m'agrada del cooperativisme és que accepta la coexistència amb altres models d'empresa. Si la cooperativa ho fa bé, estic convençut que pot superar l'empresa capitalista tant des d'una perspectiva econòmica com ètica. I m'atreviria a dir que, juntament amb la pedagogia i la formació cooperativistes, aquest és un dels grans reptes del cooperativisme actual.

Potser el cooperativisme ja ha fet tot el que havia teoritzat i ara només li manca aquesta majoria social, per a possibilitar el canvi econòmic i social.

Hi han diversos factors que han de confluïr, per a possibilitar aquest canvi: l'educació, l'ajuda mútua i el pensament cooperatiu. L'educació és una eina molt poderosa de transformació social, però no és immediata: cal projectar-la en el futur per a esperar-ne resultats. Per això no entenc la manca de voluntat que observo en alguns grans grups de cooperatives per a assignar recursos a l'educació cooperativista. D'altra banda, per a obtenir una resposta immediata, cal promoure l'ajuda mútua: aplicar el principi de les "portes obertes". I encara més en l'actual situació de crisi econòmica i atur. Hi han experiències de cooperatives que han augmentat la seva incidència en el mercat laboral perquè, en lloc de fragmentar el cooperativisme, s'han dedicat a crear grans grups, amb molts cooperadors, i així evitar que hagin de competir entre elles. Les cooperatives han de demostrar que poden canviar la societat mitjançant les seves externalitats positives, i de manera immediata, d'un any a l'altre. Si els actors del moviment cooperativis-

ta no fan aquest pas, ¿com es pot pretendre que hi hagi una majoria social que miri el cooperativisme com una veritable alternativa econòmica? Finalment, el tercer factor té a veure amb el pensament cooperatiu: s'ha d'estimular, perquè no surt del no-res i perquè és fonamental per a poder donar eines conceptuals a aquesta massa social crítica que ha de possibilitar el canvi econòmic i social.

En resum, com definiríeu la ciutadania econòmica?

La ciutadania econòmica consisteix a efectuar la democràcia econòmica. I aquesta efectivitat es pot manifestar de diverses maneres: demanar el balanç social a les empreses amb les quals tens relacions, superar la cultura del crèdit i de l'especulació, tenir clar què consumeixes, on treballes, quin proveïdor tens, etc. Però també, i això és el més complicat, és saber qüestionar l'autoritat i intentar canviar el funcionament del sistema social actual. En definitiva, assolir la ciutadania econòmica és prendre consciència d'un model econòmic com el que representa el cooperativisme i implicar-t'hi personalment i col·lectivament per estendre'l. Està clar que podem parlar i teoritzar molt, però si la gent té por o no fa el primer pas per a intentar canviar les regles de joc del poder polític i econòmic establerts, estem acceptant, de fet, les moltes injustícies i desigualtats que avui dia patim la majoria, i sobretot els més desfavorits. El dia que les manifestacions massives a favor de la independència de Catalunya es convoquin per reivindicar no només la ciutadania catalana, sinó també la ciutadania econòmica, estarem veritablement preparats per a canviar-ho tot. Aleshores ens adonarem que tenim molt de poder, i ens preguntarem per què no l'exercim.

Aquestes reflexions, Fèlix Pardo les comparteix a la xarxa a través del blog "Cooperació i aprenentatge social":

<http://cooperacioaprenentatge-social.wordpress.com/>. ■

és una necessitat bàsica

Sóc la Mariam i tinc 14 anys. Visc amb els meus pares i la meua germana Cristina que és més gran. La meua mare treballa moltíssim hores a casa d'una família, i el pare està buscant feina. El meu pare no comença cap abans. Ja veul veu matge i ajudar als meus que estiguin malalts. Vag al curs cada dia a la tarda o fer deures amb els altres meus i meua. M'agrada molt anar hi. Aquest trimestre he aprofundit la matemàtica, tal i que em costa molt!!!

ALIMENTA

el futur de molts infants

acció social als barris

Transferència o ingrés a:

"La Caixa" 2100-3001-62-2500027076 | Catalunya Caixa 2013-0087-16-0200448775

30 €

Preu d'un número: 3 €

Entitat

Entitat

Nom _____ Cognoms _____

Adreça _____

Codi postal _____ Població _____

Téléfon _____

Correu electrònic _____

☐ Desitjo subscriure'm fins nou avis a la revista Cooperació Catalana

Preu subscripció anual (11 núms.) 30 €

Forma de pagament

 Transferència IBAN ES37 2100 3014 7625 0001 8353

 Xec bancari adjunt a nom de: **FUNDACIÓ ROCA I GALÈS**

☐ Domiciliació bancària: Nom titular: _____

Entitat bancària: _____

Codi BIC:

Codi IBAN:

Age Group	Percentage
18-29	45%
30-39	40%
40-49	42%
50-59	48%
60-69	52%
70+	55%

Pugeu a la barca

Esteve Puigferrat i Aguilar

En Carles Torner i Pifarre el vaig descobrir a unes xerrades a la Fundació Dr. Espriu. Van ser tres xerrades, totes explicant-nos el poema “Pugem a l'Arca”, de la Nobel Wislawa Szymborska. Temps després essent a l'hotel Univers de Roses i veure en el seu pati una petita barca de rem col·locada a dalt d'una gran pedra - una espècie de monument dedicat a la Maria Mercader - el meu pensament va ser que si bé l'arca era el símbol universal de totes les races i llengües del món, aquella barqueta podia ser el símbol del matrimoni format per en Benet i la seva dona Maria.

Al comunicar-me la mort de l'amic Benet i havent assistit en el seu moment a l'enterrament de la seva muller, és quan he tingut la idea de fer aquest escrit homenatge per aquest matrimoni, amb el que tant ens havíem apreciat mútuament.

La barca és real. Estic segur que en Benet Vigo estaria molt content de navegar, acompanyat de la seva Maria, en la seva barca actualment varada a l'Hotel Univers, sense deixar mai de veure el mar. Perquè la Maria quan feia vuit dies que no el veia ja tenia l'enyorança contemplar-lo, i no parava fins que el tornava a veure.

Dels dos fills d'aquest matrimoni, en Joan i l'Eduard, vaig aprendre que tan si era en l'Hotel Univers com en el Marian, el client més important era el seu pare.

El servei sabia que era importantíssim tenir content a aquest client perquè del seu bon tracte depenien moltes coses.

En Benet a més dels mèrits reconeguts pel seu biògraf Antoni Gavalrà - en la biografia número 7 de Cooperativistes Catalans - va fer possible que la Fundació Roca i Galès i els membres del patronat assistissin a molts Con-

gressos de l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI) amb el seu cotxe. Per ell, fins als 86 anys, tranquil·lament era capaç de conduir amb un sol dia uns 900 quilòmetres. Més endavant serien dos patrons de la Fundació que conduirien el seu cotxe.

Parlem de futbol. Acaba la guerra, l'equip de Roses va guanyar un partit gràcies a un gol d'en Benet. Acabat el partit els capitoses locals i l'àrbitre li varen anular el gol al·legant que qui l'havia fet era rojo. ■

Donació de llibres

1. Actualidad del movimiento cooperativo y mutual. Buenos Aires: Gráfica Sur Editora, 1998.
2. El Gironès. Aproximació a l'estructura socioeconòmica. Barcelona: Caixa d'Estalvis de Catalunya, 1981.
3. GAVALDÀ, Antoni (coord.), i altres. La fotografia històrica a l'aula: un mitjà per aprendre. Tarragona: L'Agulla de Cultura Popular, 2008.
4. Jornades sobre l'Euroregió 2004. Barcelona: CTESC, 2005.
5. Juventud sin futuro. Barcelona: Icaria, 2011 (Asaco; 3).
6. La platja i el mar. El medi natural al Prat. El Prat de Llobregat: Ajuntament, 1986.
7. La peste del siglo XX: la contaminación. Esplugues de Llobregat: Ariel, 1973.
8. LOUIS, R. Les coopérateurs et leur comptabilité coopérative. Ginebra: BIT, 1977.
9. MAS IVARS, Matilde; Robledo Domínguez, Juan Carlos. Productividad. Una perspectiva internacional y sectorial. Bilbao: Fundación BBVA, 2010.
10. ORELLANA, Waldo. El futuro del trabajo directivo. València: CIRIEC-España, 1995.
11. Políticas de crecimiento económico. Teoría y realidades (Revista Internacional de Ciencias Sociales; 120). Barcelona: Unesco, 1989.
12. ROVIRA FORNS, Joan; Vidal Martínez, Isabel. Posibilidades de desarrollo del cooperativismo en el sector sanitario español. Madrid: Gabinete de Estudios y Promoción del Cooperativismo Sanitario, 1986.
13. SANCHIS PALACIO, Joan Ramon. El crédito cooperativo en España. València: CIRIEC-España, 1997.
14. Teoria del formador. Mòdul de català ocupacional. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2001.
15. URGELL, Josep M. Nova ordenació territorial, política i administrativa de Catalunya. Barcelona: Pòrtic, 1975.

■ La Biblioteca de la Fundació Roca Galès està al servei de totes aquelles persones que volen consultar temes referents a cooperativisme i economia social.

■ Agraïm la col·laboració de totes aquelles persones i entitats que amb les seves donacions han contribuït a assolir els 5.000 exemplars que actualment la nostra biblioteca pot oferir als seus lectors.

■ Segueixen arribant nous llibres, i a fi d'obtenir l'espai necessari, hem cregut oportú fer una reestructuració de la biblioteca, retirant les obres de les quals disposem més d'un exemplar, i d'aquelles que no tracten específicament dels temes sobre els quals estem especialitzats.

■ Cada mes, la biblioteca de la Fundació Roca i Galès publicarà a Cooperació Catalana un llistat de quinze títols d'aquest tipus de material.

■ Aquests llibres podran ser obtinguts de forma gratuïta per qualsevol persona o entitat que hi estigui interessada.

■ Com obtenir aquests llibres:

- Cal demanar-los per telèfon o per fax a la bibliotecària en horari de la biblioteca.
- Durant un període de trenta dies posteriors a la seva publicació.
- Els llibres s'hauran de recollir a la Fundació Roca i Galès i prèviament s'haurà d'omplir una fitxa amb les dades personals.
- En cap cas no es podrà fer un ús comercial del material obtingut.
- Les peticions seran ateses per rigorós ordre de comanda.

BIBLIOTECA DE LA

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

Horari:
de dilluns a dijous de 9:30 a 13 h.
dimarts i dijous de 16 a 19 h.
La biblioteca romandrà tancada
del 24 de desembre al 5 de gener
de 2015 (ambdòs inclosos)
Telèfon: 93 215 48 70
Fax: 93 487 32 83
a.e.: biblioteca@rocagales.cat
www.rocagales.cat

La Biblioteca de la Fundació Roca i Galès ha rebut de nou una extensa donació de llibres de temàtica cooperativista, economia social, medi ambient i altres, que ha incorporat als seus fons. Tot i això, té un considerable romanent que posa a disposició de les persones i entitats que hi puguin estar interessades. Cal convenir dia i hora amb la bibliotecària per venir a triar-los.

Retalls

Elisenda Dunyó

THE CANADIAN COOPERATOR

Núm. 4. Setembre del 2014

info@theatlanticco-operator.coop

www.canadianpublishers.coop

Revista en llengua francesa i llengua anglesa publicada per Les Edicions Cooperatives de l'Atlàntic, amb sis números l'any. Abans de l'editorial, ja es destaquen en un requadre els set principis cooperatius. Tot seguit hi han diversos d'articles i notícies de caràcter breu, que mostren l'actualitat cooperativa d'aquesta zona, a l'altra banda de l'oceà. Destaquem els títols següents: "Moment històric de les cooperatives del Canadà", que és un extens reportatge sobre la celebració de l'assemblea general de la fundació i del congrés anual 2014 de les Cooperatives i Mútues del Canadà (CMC). Un altre porta per títol "Co-operators llança una solució d'assegurances per a les cooperatives". En el següent, "Interès per les cooperatives en els programes de la Universitat Saint Mary's", es diu que aquesta universitat ofereix un màster en gestió de cooperatives i caixes de crèdit i també una diplomatura de gestió de cooperatives. L'article "Això és més que cinema" explica la història d'un cinema que ha tornat a obrir i s'ha convertit en cooperativa. Un altre text és "Les inversions de FarmWorks donen resultats". La publicació acaba amb la secció fixa d'opinió "El darrer mot". ■

REVISTA DE ECONOMÍA PÚBLICA, SOCIAL Y COOPERATIVA

Núm. 81. Agost del 2014

ciriec@uv.es

www.ciriec-revistaeconomia.es

Últim número rebut d'aquesta revista. Se'n publiquen tres a l'any. Publicació escrita en llengua castellana i editada per CIRIEC-España. El sumari consta de deu articles molt extensos que analitzen qüestions relacionades amb l'economia social. Del seguit d'escrits destaquem aquest en primer lloc: "Situació i marc general de les cooperatives en l'àmbit internacional. Aproximació mitjançant una enquesta d'experts"; el treball ens presenta els resultats d'una enquesta amb la qual es pretenia recollir informació sobre la problemàtica cooperativa i el marc general en què es desenvolupa l'activitat cooperativa a diferents països; s'hi subratlla l'impuls que han rebut en l'àmbit polític gràcies a la celebració de l'Any Internacional de les Cooperatives. Un altre article interessant és "La implicació de la Llei de l'economia social en un context de crisi econòmica. Algunes interpretacions i propostes" L'autor analitza la crisi econòmica i afirma que la Llei d'economia social aprovada el 2011 va coincidir amb l'aparició de les conseqüències més negatives de la crisi. Considera que actualment, en el previsible procés de recuperació econòmica, l'economia social ha de ser un instrument indispensable per a superar-la. Altres articles: "La necessitat d'una legislació cooperativa adequada: Aspectes mercantils, tributaris i de dret comunitari", "¿Qui governa les ONGDs a Espanya? Una anàlisi de la composició dels seus òrgans de govern", "La divulgació i verificació de memòries de RSC a les cooperatives de crèdit espanyoles: Una anàlisi exploratòria"; article en què els autors remarquen el problema que tenen les cooperatives per fer divulgació de les memòries RSC. "Determinants de la responsabilitat social corporativa: la crisi i l'efecte contagi", article que inclou un annex amb deu gràfiques estadístiques per aclarir la qüestió. Altres títols: "Economia social i comportament innovador: Estudi empíric de les empreses d'economia social a Castella i Lleó", "Activitats i impactes de l'empresa social", "Estudi dels Centres Especials d'Ocupació aragonesos", "Factors determinants per a l'exportació a les empreses cooperatives oleïques andaluses" i "La política familiar mitjançant l'IRPF. Un model d'impost negatiu paer les famílies de renda baixa". ■

APUNTA'T A LA Garantia Juvenil

Inici

Què és Garantia Juvenil

Apunta-t'hi

Què t'oferim

Àrea d'empreses

La **Garantia Juvenil** és una iniciativa a nivell europeu per reduir l'atur juvenil. Si compleixes els requisits, en un termini de quatre mesos, la Generalitat t'orientarà professionalment i t'oferirà pràctiques, formació o una oferta de treball.

**Tens
entre 16 i
24 anys?**

**Estàs
buscant
feina?**

**No estàs
estudiant?**

Si ho prefereixes, pots adreçar-te també presencialment a un **Punt d'Informació Juvenil** o a una oficina de **Treball del SOC**, on t'ajudarem amb aquest tràmit

garantiajuvenil.gencat.cat

012
gencat.cat
Consell de les Illes Balears - Departament d'empreses

Unió Europea
Fons social europeu
L'FSE inverteix en el teu futur

**Generalitat
de Catalunya**